

Nr. 51

Din 9 martie 2021

**Doamnei Zinaida GRECEANÎ,
Președintele Parlamentului Republicii Moldova**

**Domnului Petru BURDUJA,
Președinte al Comisiei Parlamentare economie, buget și finanțe**

*Copie: Domnului Aureliu CIOCOI,
Prim-ministru interimar al Republicii Moldova,*

*Copie: Agenția Națională pentru Reglementare
în Energetică a Republicii Moldova*

Ref: Poziția Asociației referitor la Inițiativa Legislativă nr. 47/2021 (PL privind modificarea Legii nr.461/2001 privind piața produselor petroliere)

**Stimate Doamne,
Stimați Domni,**

Companiile – membre ale Asociației Investitorilor Străini (FIA Moldova) Vă salută și exprimă înaltele sale considerațiuni.

Prin prezenta adresare, dorim să aducem atenției Dumneavoastră poziția FIA Moldova referitor la Inițiativa Legislativă nr. 47 din 02.03.2021, referitor la modificarea Legii nr.461/2001 privind piața produselor petroliere (PPP), dar și să ne exprimăm deschiderea pentru un dialog deschis și constructiv întru abordarea prezentei Inițiative.

Astfel, venim către Dumneavoastră cu următoarele argumente justificative ce ar demonstra unele rezerve și incertitudini față de proiectul înaintat de un grup de deputați, și anume:

I. Mecanismul plafonării prețurilor pentru produsele petroliere principale (în continuare "PPP") este în contradicție cu prevederile Constituției Republicii Moldova.

Potrivit Art. 126 din Constituția Republicii Moldova, economia Republicii Moldova este economie de piață, de orientare socială, bazată pe proprietatea privată și pe proprietatea publică, antrenate în concurență liberă. În acest context, statul trebuie să asigure libertatea comerțului și activității de întreprinzător, protecția concurenței loiale, crearea unui cadru favorabil valorificării tuturor factorilor de producție, dar și inviolabilitatea investițiilor persoanelor fizice și juridice, inclusiv străine.

Or, economia de piață reprezintă un sistem economic în care deciziile ce privesc producția și comercializarea de bunuri și/sau servicii se bazează pe raportul dintre cerere și ofertă, raport care, într-un final, și determină prețurile pentru respectivele bunuri și servicii.

Prin crearea unui cadru normativ restrictiv și netransparent, statul Republica Moldova ar sfida principiile economiei de piață, sub pretextul protejării intereselor doar a unui segment de consumatori finali și fără vreo justificare bazată pe fapte sau indicatori macroeconomici.

În aceste circumstanțe, Statul creează, de sine stătător, condiții pentru reducerea sau chiar suprimarea investițiilor în economia Republicii Moldova, ceea ce poate avea ca efect direct inclusiv reducerea numărului locurilor de muncă și înrăutățirea condițiilor de muncă pentru salariați.

O parte semnificativă a operatorilor pieței produselor petroliere din Republica Moldova, reprezintă întreprinderi cu capital străin, iar reintroducerea conceptului plafonării va genera dificultăți în acumularea fondurilor pentru efectuarea investițiilor pentru menținerea stațiilor de alimentare cu combustibil și bazelor petroliere în starea tehnică cuvenită, astfel sporind riscul de nerecuperare a investițiilor efectuate de către investitorii străini și prejudiciind direct activitatea lor în Republica Moldova, încălcând tratatele de promovare și protejare a investițiilor străine, semnate între Guvernul RM și Guvernele altor țări.

II. Lipsa previzibilității și transparenței decizionale.

În contextul Proiectului, companiile - membre denotă faptul că în Republica Moldova cadrul legal în cauză este supus unor modificări similare frecvente. Astfel, ținem să subliniem că din anul 2008, metodologia formării și aplicării prețurilor la PPP (în continuare "Metodologia") a fost modificată de nenumărate ori. Și, de fiecare dată, mecanismul transpus prin intermediul modificărilor, se constată a fi defectuos.

Mai mult, aprobarea Proiectului, contrar prevederilor Legii 235/2006, ar pune la îndoială competența atât a forumului legislativ, cât și a autorităților publice centrale și a organelor specializate din Republica Moldova în ceea ce privește sectorul produselor petroliere. Or, constatăm că o eventuală adoptare a Proiectului ar fi a 17-a modificare a Legii 461/2001 în doar 10 ani !

Suplimentar, ținem să învederăm că, din simplă întâmplare sau nu, modificările respective, de fiecare dată, fără excepție, s-au întâmplat în cadrul ciclurilor electorale din Republica Moldova. În nici una din țările Europene nu există practica aplicării prețurilor maxime de comercializare a PPP, cadrul legal fiind unul stabil, transparent și previzibil. Practica respectivă s-a dovedit a fi nocivă atât pentru sectorul public, cât și pentru mediul privat, datorită limitărilor excesive existente pe o piață concurențială.

III. Analiza în fond a Proiectului.

Proiectul, reintroduce din nou conceptul plafonării prețurilor pentru PPP. Adică, prevederile cadrului legal aplicabil până la intrarea în vigoare a Legii 302/2018.

De asemenea, potrivit Proiectului, la stabilirea prețurilor de comercializare cu amănuntul a PPP nu sunt luate în considerație următorii factori decisivi pentru formarea unui preț adecvat, inclusiv, dar fără a se limita la:

- reduceri comerciale oferite cumpărătorilor de PPP (inclusiv instituțiilor și întreprinderilor de stat în cadrul procedurilor de achiziții publice – bani publici, care, în ultima instanță, sunt economisiți din contul Societății);
- prețul stocurilor de PPP păstrat în depozitele petroliere (inclusiv stocuri minime obligatorii, conform legislației);
- închiderea periodică a rafinărilor furnizoare de PPP;
- creșterea anuală a salariilor minime pe economie și fondurilor de asigurări medicale și sociale de stat;
- creșterea taxelor locale;

- problema monopolizării pieței de prestare a serviciilor privind inspectarea calității PPP etc.

De asemenea, stabilirea la fiecare două săptămâni a prețurilor plafon de comercializare cu amănuntul a PPP reieșind din cotațiile Platt's din perioada precedentă, va pune agenții economici în dezavantaj economic. În timp ce furnizorii internaționali de PPP comercializează produsele respective cu aplicarea cotațiilor medii Platt's pentru o perioadă de cel mult 10 zile, companiile vor fi nevoite să suporte pierderi financiare considerabile. Or, așa cum a arătat practica anilor precedenți, în perioada mai-august anul 2018, ca urmare a plafonării prețurilor la PPP, companiilor le-a fost cauzat un prejudiciu material exprimat în beneficiu neobținut (venitul ratat) în mărime considerabilă. Mai mult decât atât, însăși Guvernul a contestat în instanță modificarea prețurilor de către ANRE conform Metodologiei anterioare, nepermițând majorarea acestora, ceea ce a condiționat încălcarea propriei Metodologii de către Guvern și menținerea artificială a prețurilor, care urmau să se majoreze cu 5-7% în baza cotațiilor Platt's.

În situația de criză economică provocată de COVID-19, repetarea unei astfel de situații va crea pierderi ireversibile pentru companii.

În contextul celor de mai sus, companiile – membre Vă atrag atenția asupra faptului că la începutul anului 2020, Consiliul Concurenței al Republicii Moldova a concluzionat că reieșind din datele disponibile pentru anul 2019 privind evoluția cotațiilor internaționale la petrol (Motorina ULSD 10 ppmS FOB Med Cargo și Benzina Gasoline Prem Unleaded 10ppmS FOB Med Cargo) și evoluția prețurilor medii de import a acestor produse petroliere în Republica Moldova indică o influență asimetrică, iar transpunerea evoluției cotațiilor în prețul de import se manifestă într-o perioadă de 1-3 săptămâni. Constatările respective sunt confirmate inclusiv prin diminuarea de către titularii de licență, în perioada 30 ianuarie 2020 – 01 februarie 2020, a prețurilor de panou la PPP.

De asemenea, modificările operate la prețurile de panou, comparativ cu cotațiile internaționale la combustibili, induce ideea că operatorii petrolieri reacționează aproape imediat la modificarea cotațiilor. Prin urmare, la data prezentei, cadrul legal existent deja asigură stabilirea justă a prețurilor de comercializare a PPP și nu necesită a fi într-un fel modificat.

Mai mult ca atât, datele obținute de ANRE în anul 2020, au scos în evidență un dezavantaj al metodei de plafonare a prețului de comercializare cu amănuntul a PPP, și anume rigiditatea acestei metode în raport cu situațiile de modificare a nivelului de vânzări și a fluctuațiilor mari a cotațiilor. Astfel, în cazul plafonării prețurilor de către ANRE rezultatul total al pieței PPP urma să fie unul negativ de (25 910,9) mii lei moldovenești, format din profitul de la comercializarea benzinei de 31 650,9 mii lei și o pierdere de (57 561,9) mii lei moldovenești la motorină.

Un alt dezavantaj al proiectului propus constă în faptul că prin plafonarea prețurilor, se va impune prin consecință reducerea nejustificată a cheltuielilor operaționale de către antreprenori, acestea într-un final ducând la diminuarea calității serviciilor prestate de operatori, reduceri de personal și la creșterea riscului securității industriale a obiectelor exploatare. Or, sarcina primordială a autorităților constă în promovarea și susținerea businessului, stimularea investițiilor, inovațiilor și eficientizarea serviciilor prestate.

IV. Inițiativa legislativă "copy-paste"

Potrivit Notei, adoptarea Proiectului ar trebui să încurajeze utilizarea eficientă a resurselor financiare de către managementul companiilor din sector, inclusiv prin eliminarea costurilor neargumentate.

În contextul în care nici un studiu de fezabilitate a activității de întreprinzător în sectorul petrolier nu a fost realizat la data Proiectului, argumentul menționat în enunțul precedent este, pe de o parte, neîntemeiat și declarativ, și, pe de altă parte, o reproducere exactă a argumentului unui alt deputat în Parlamentul Republicii Moldova.

În timp ce Republica Moldova tinde disperat spre armonizarea cadrului normativ cu legislația comunitară (a se vedea Legea 100/2017 cu privire la actele normative), adoptarea Proiectului va institui bariere adiționale procesului armonizării legislației naționale și atragerii investitorilor străini în această țară, întrucât nici un stat European nu a instituit norme asemănătoare celor propuse conform Proiectului.

V. Încălcarea principiului separării puterilor în stat și independenței ANRE.

Conform art. 4, alin. (3), lit. d) din Proiectul propus, marja comercială specifică, valoarea maximală a căreia se stabilește anual de către Agenție, prin coordonare cu Guvernul, în conformitate cu legislația în vigoare.

Conform art. 8, alin. (3) din Legea cu privire la energetică nr. 174 din 21.09.2017, nicio decizie sau măsură luată de Guvern, de organele centrale de specialitate, alte autorități ale administrației publice centrale, de autoritățile de reglementare, de alte autorități publice sau de autoritățile administrației publice locale nu poate restrânge independența funcțională și financiară a Agenției și nu poate împiedica îndeplinirea de către Agenție a atribuțiilor stabilite prin prezenta lege și prin legile sectoriale.

Urmare a introducerii modificării respective, Guvernul va avea posibilitatea discreționară să se implice în activitatea unei autorități "independente", aflate sub control Parlamentar direct. Nu este clară procedura coordonării și nici dreptul unui Guvern interimar de a elibera o astfel de coordonare. Aceste aspecte vor duce la imposibilitatea modificării prețurilor sau la întârzieri nejustificate.

În concluzie, adoptarea Proiectului va influența în mod negativ activitatea economică a companiilor din industria petrolieră, va denatura mediul concurențial pe piața internă a PPP, dar și va cauza înrăutățirea condițiilor de muncă, ceea ce, în consecință, poate duce la diminuarea/sistarea activității de întreprinzător în Republica Moldova.

În speranța că veți lua în considerare prezentele propuneri și comentarii, Vă mulțumim anticipat și reiterăm deschiderea pentru un dialog eficace, pentru a aborda punctat subiectele menționate în prezenta adresare.

Cu profund respect,
Ana Groza
Director executiv

